

بسم الله الرحمن الرحيم

کتابخانه بر تو ادب

(فارسی عمومی برای کلیه رشته‌ها)

دکتر لیلا عدل پرور - دکتر راضیه آقازاده

۱۳۹۷

سرشناسه	عدل پرور ، لیلا، ۱۳۵۱
عنوان و نام پدیدآور	گستره پرتو ادب: (فارسی عمومی برای کلیه رشته‌ها) / نویسندگان: لیلا عدل پرور و راضیه آقازاده.
مشخصات نشر	خوی : شعر سپید، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	۲۱۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۱۴-۵۰-۳
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	واژه نامه
یادداشت	کتابنامه : ۱۸۸ - ۱۹۸
یادداشت	نماینه
عنوان دیگر	فارسی عمومی برای کلیه رشته‌ها.
موضوع	ادبیات فارسی - مجموعه‌ها.
موضوع	Persian literature - Collections
موضوع	:
موضوع	ادبیات فارسی - راهنمای آموزشی (عالی).
موضوع	Persian literature - Collections (Higher)
شناسه افزوده	آقازاده، راضیه، ۱۳۵۷
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ ۵ گ ع / PIR ۴۰۰۵
رده بندی دیویی	۸۴۸/۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۶۰۸۶۳

www.ketab.ir

ناشر شعر سپید

نام کتاب: گستره پرتو ادب (فارسی عمومی برای کلیه رشته‌ها)

نویسندگان: دکتر لیلا عدل پرور - دکتر راضیه آقازاده

صفحه آرای: جعفر راضی نیا

چاپ و صحافی: افست سروش خوی

نوبت چاپ: اول، ۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

تعداد صفحه: ۲۱۰ ص

شابک: 978 - 600 - 6914 - 50 - 3

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ

دفتر: خوی، خیابان سینا، نبش کوچه شهید سیوانی نژاد ۱ پلاک ۴، بنیاد قلم فارابی

همراه: ۰۹۱۴۷۲۲۰۷۸۸۲ - www.farabips.com

فصل اول: علوم انسانی

۲	اجتماعیات و جامعه شناسی
۴	حمد و ستایش (الهی نامه عطار)
۵	وصف جشن سده (عنصری)
۶	مرثیه (خاقانی)
۸	در موعظه و حکمت (ناصر خسرو)
۹	در غزلت و فقر و حکمت (خاقانی)
۱۰	آموزه‌های صوفیه (کشف الاسرار)
۱۱	انتقاد از ستم (سیف فرغانی)
۱۲	مباحث انتقادی به طنز (گلستان سعدی)
۱۳	نمونه‌هایی از عبید زاکانی
۱۴	بینوایی و پریشان حالی (محتشم کاشانی)
۱۵	مسائل اجتماعی عصر مشروطه
۱۵	وطن گرایی (لاهوری - عارف قزوینی)
۱۶	بیداری مردم غفلت زده و دعوت به قیام (نیما یوشیج)
۱۷	نابودی و انحطاط فرهنگ ایرانی (شفیعی کدکنی)
۱۸	مرگ انسانیت (فریدون مشیری)
۲۰	مخالفت با دخالت بیگانگان (فرّخی یزدی)
۲۱	باستان‌گرایی (ادیب الممالک)
۲۲	بازتاب مسائل سیاسی و اجتماعی در سفرنامه (سیاحت نامه ابراهیم بیک)
۲۴	بازتاب مسائل اجتماعی و سیاسی در روزنامه (چرند و پرند دهخدا)
۲۶	اخلاق
۲۸	در تواضع (بوستان سعدی)
۲۹	اتحاد و همکاری (اقبال لاهوری)
۲۹	ستایش خرد (ابوشکور بلخی)
۳۰	کبر و نخوت (ابرج میرزا)
۳۱	در کم آزاری (ناصر خسرو)
۳۱	در دوستی و دشمنی و وفا (ناصر خسرو)

۳۲	فضایل اخلاقی در شعر (کسانی، صائب و ...)
۳۴	صفات اخلاقی ممدوحان در مدایح (فرخی، عنصری و ...)
۳۶	ردایل اخلاقی در شعر (صائب و ...)
۳۷	اقتصاد
۳۹	در جمع کردن مال (قابوس نامه)
۴۰	حساب مال ولایت‌ها و دخل و خرج (سیاست نامه)
۴۱	بها دادن به بازرگان و سیاحان و اهمیت آن‌ها در اقتصاد کشور (بوستان سعدی)
۴۲	بها دادن به جهانگردان و بازرگانان و فرستادگان (بوستان سعدی)
۴۳	امانت‌داری (قابوس نامه)
۴۴	خزانه و نگهداری آن و هزینه‌ها (سیاست نامه)
۴۵	در خریدن ضیاع و عقار (قابوس نامه)
۴۷	صاحبان مشاغل و حرف (مرصاد العباد)
۴۸	آیین پیشه‌وران (قابوس نامه)
۴۹	تجارت مغولان (تاریخ جهانگشا)
۵۱	در بیان سلوک اهل تجارت (مرصاد العباد)
۵۲	تربیت بدنی و ورزش
۵۳	سلامت تن و روان در شاهنامه (فردوسی)
۵۵	تنازع بقاء (ملک الشعراى بهار)
۵۵	ورزندگی (ملک الشعراى بهار)
۵۶	نرد و شطرنج (قابوس نامه)
۵۶	چوگان (قابوس نامه)
۵۷	کشتی (گلستان سعدی)
۵۹	تعلیم تربیت
۶۱	سیاست و تدبیر اولاد (اخلاق ناصری)
۶۳	وصایای ملک نیکبخت به فرزندان (مرزبان نامه)
۹۴	تشویق و ترغیب (بوستان سعدی)
۶۵	تربیت (قصاید سعدی)
۶۶	درونی سازی ارزش‌ها و مهارت‌های اجتماعی (گلستان سعدی)
۶۶	فواید خاموشی (گلستان سعدی)
۶۶	احترام به والدین (بوستان سعدی)
۶۷	تعلیم و تربیت غیرمستقیم (گلستان سعدی)
۶۸	شعر و قصه و داستان غیرمستقیم (اخوان ثالث)
۶۸	قصه از مثنوی معنوی
۶۹	داستان سه ماهی (کلیله و دمنه)

۷۰	 بایزید بسطامی و مادر (تذکرۃ الأولیاء عطار)
۷۱	 حقوق
۷۳	 در حقوق مسلمانان و خویشاوندان و همسایگان و بندگان (کیمیای سعادت غزالی)
۷۷	 اهمیت قضاوت در جامعه (مثنوی مولوی)
۷۷	 قضاوت امری دشوار (مثنوی مولوی)
۷۸	 قاضی (قابوس نامه)
۸۰	 فلسفه
۸۲	 توحید (همام تبریزی)
۸۳	 جبر و اختیار (کشف المحجوب هجویری)
۸۴	 تربیت افلاک و سیارگان (شبستری)
۸۵	 تأثیر افلاک و ستارگان در زمین و زمینیان (اوحدی مراغه‌ای)
۸۶	 نبوت (شبستری)
۸۶	 مدح پیامبر (عبدالرزاق اصفهانی)
۸۷	 سعادت و شقاوت اخروی (شبستری)
۸۷	 ذات و صفات الهی (هاتف اصفهانی)
۸۸	 مدیریت
۹۰	 عدالت و انصاف (مخزن الاسرار نظامی)
۹۱	 عدل و صدق (حدیقه سنائی)
۹۲	 ترویج شایسته سالاری (قابوس نامه - گلستان سعدی)
۹۳	 چند شغلی و تداخل وظایف (سیاست نامه)
۹۴	 بخشندگی و فقرزدایی (بوستان سعدی)
۹۵	 صلاح رعیت (بوستان سعدی)
۹۶	 نیازمندی به مشورت (سیاست نامه)
۹۷	 جوانمردی و خوش خلقی و بخشندگی (بوستان سعدی)

فصل دوم: علوم تجربی و طبیعی

۹۹	 پزشکی
۱۰۰	 غزل پزشکی (حافظ)
۱۰۲	 عیادت (مثنوی مولوی)
۱۰۳	 در علم طب و هدایت طبیب (چهار مقاله)
۱۰۴	 حکایت (چهار مقاله)
۱۰۵	 معالجات (قابوس نامه)

۱۰۶	 اخلاق پزشکی (نظامی)
۱۰۶	 ویژگی‌های طیب روحانی (خاقانی)
۱۰۷	 باب برزویه طیب (کلّیل و دمنه)
۱۰۹	 حکایت (گلستان سعدی)
۱۱۰	 حکایت (چهار مقاله)
۱۱۲	 روانشناسی و روان‌درمانی
۱۱۵	 شادکامی (رودکی - خیّام)
۱۱۷	 ضم و رنج شعرای سبک هندی (حزین لاهیجی و ...)
۱۱۸	 بدبینی، ناامیدی و مرگ اندیشی شعرای معاصر (بهیانی، نیما، فرخزاد)
۱۲۳	 داستان دو حکیم (نظامی)
۱۲۴	 کارسازی اندیشه در تن آدمی (مثنوی مولوی)
۱۲۶	 پژمردگی درخت (نوادر التّبادر)
۱۲۷	 گیاه درمانی (ریوند، صبر و ...)
۱۳۰	 طبیعت، کشاورزی و زراعت
۱۳۲	 اصل عمل و جزا (مولوی و ...)
۱۳۳	 صاعقه ما ستم اغتیاست (پروین اعتصامی)
۱۳۴	 آیین دهقانی و زراعت (مرصادالعباد - قابوس نامه)
۱۳۷	 طبیعت در شعر نیما یوشیج (افسانه نیما)
۱۳۹	 آمد خجسته مهرگان (منوچهری دامغانی)
۱۴۰	 در کوی حیرت (شهریار)

فصل سوم: علوم پایه و فنی

۱۴۲	 فیزیک
۱۴۳	 جزو و کل (مثنوی مولوی)
۱۴۳	 تبدیل انرژی در اجسام (مثنوی مولوی)
۱۴۴	 جاذبه و دافعه (مثنوی مولوی)
۱۴۵	 اضداد و تقارن فیزیکی (مثنوی مولوی)
۱۴۵	 شناخت از طریق اضداد (مثنوی مولوی)
۱۴۶	 معماری و مهندسی
۱۴۷	 توصیف گنگ دژ (فردوسی)
۱۴۸	 توصیف کاخ (فرّخی سیستانی)
۱۴۹	 کاربرد اصطلاحات معماری در اشعار حافظ
۱۵۱	 مهندسی و شرایط آن (سعدی و مولوی و ...)

ادبیات در معنای اعم؛ به مجموعه‌ای از فرهنگ و ادب یک کشور اطلاق می‌شود که آداب، سنن، رفتارها، تلاش‌ها و اندیشه‌های فردی و جمعی انسان را نشان می‌دهد.

ادبیات در معنی اخص؛ هنری است که انسان به وسیله الفاظ و کلمات آن را ظاهر می‌کند و همین معنی کاملاً اختصاصی است که اثری در نظم و نثر که دارای جنبه هنری و زیبایی آفرینی باشد، اثری ادبی خلق می‌کند.

آشنایی با متون نظم و نثر فارسی، با عنوان سه واحد درسی «فارسی عمومی» برای کلیه رشته‌ها- به جز رشته ادبیات- جزو سرفصل‌های مصوب وزارت علوم است. بر همین اساس کتاب‌های متعددی جهت تدریس فارسی عمومی بر پایه شیوه‌های مختلف طبقه‌بندی نظم و نثر، تدوین شده است.

هدف اینجانب در تدوین این اثر، پاسخ به سؤال دانشجویانی است که در طول سالیان تدریس با پرسش خود گاهی باعث تألم خاطر بنده می‌شدند که: ارتباط رشته ادبیات با رشته تحصیلی ما چیست؟ ضرورت آشنایی دانشجویان غیر از رشته ادبیات با متون نظم و نثر فارسی چیست؟ برای پاسخ‌گویی به سؤال این عزیزان از قوانین بازتاب و شکست نور بهره می‌گیریم؛ نور در حالت عادی سفید و بی‌رنگ به نظر می‌رسد، اما وقتی به یک مانع برخورد کند، یا از روزنه کوچکی عبور کند با شکست نور، بازتاب پرتو گسترده‌ای از طیف هفت رنگ قابل مشاهده است. ادبیات نیز شبیه یک پرتو گسترده نور است و کسانی که فقط به جنبه زیبایی شناختی ادبیات توجه می‌کنند، فقط یک نور سفید بی‌رنگ می‌بینند، اما افرادی که با ژرف‌اندیشی از روزنه ادبیات بنگرند بازتاب و انعکاس «گستره پرتو ادب» را مشاهده خواهند

کرد، پرتوی که ارتباط تنگاتنگ علوم و فنون مختلفی چون؛ اقتصاد، اخلاق، حقوق، مدیریت، پزشکی و مهندسی، فیزیک و ... را نشان می‌دهد و بیانگر این حقیقت است که ادبیات بیشتر از سایر رشته‌ها، از ماهیت بین رشته‌ای برخوردار است.

بازتاب علوم و معارف متداول در هر دوره در آثار شعرا و نویسندگان بیانگر این است که بزرگان ادب اطلاعات وسیع و گسترده‌ای در علوم مختلف، اعم از فقه، حقوق، کلام، طب، نجوم و ... داشتند، و به همین خاطر مناسبات متنوعی میان ادبیات با رشته‌های دیگر دانش وجود دارد.

در سال‌های اخیر، به این جنبه از ادبیات توجه بیشتری شده و کتاب‌ها و مقالات متعددی درباره ارتباط ادبیات با رشته‌های مختلف علوم نوشته شده است، که حاکی از ارتباط تنگاتنگ ادبیات با سایر رشته‌های علوم انسانی، تجربی و علوم پایه است. مفاهیم و اصطلاحات علوم مختلف که در آثار ادبی به کار رفته است، انعکاسی از ذوق و قریحه لطیف نویسندگانی است که انس و الفت به این مضامین بخشیده‌اند و از خشونت، خشکی و سردی اصطلاحات دشوار آن چنان کاسته‌اند که بر طبع خواننده دلنشین و جذاب شوند.

پس از مطالعه و جمع بندی این آثار، مطالب این کتاب در چهار فصل تقسیم بندی شد:

فصل اول؛ مربوط به رشته‌های علوم انسانی، فصل دوم رشته‌های علوم تجربی، طبیعی و فصل سوم به رشته‌های علوم پایه و فنی اختصاص داده شد. فصل چهارم در مورد کلیات ادبی است شامل سبک‌شناسی و آرایه‌های ادبی؛ شامل صنایع و فنون ادبی که شعرا برای بیان افکار و عقاید خود از آن بهره

می‌گیرند و در بخش تاریخ ادبیات شرح حال مختصر شعرا و نویسندگانی که متن کاملی از آن‌ها در این کتاب آورده شده است و به خاطر جلوگیری از اطاله کلام شرح حال شعرائی که فقط به ذکر تک بیت‌هایی از ایشان اکتفا شده است، در بخش تاریخ ادبیات ذکر نشده است.

لازم به ذکر است مفاهیم و اصطلاحات و موضوعات مطرح شده در این اثر، اغلب مسایل متداول و جاری در جامعه است که همه مردم با آن سروکار دارند، نه اصطلاحات غیرمتداول و تخصصی علوم و فنون، پس هم چنان که آشنایی با اصول اولیه مدیریت برای اداره خانه و خانواده ضروری است، آشنایی با مباحث حقوقی و اقتصادی نیاز همه است، اهمیت دادن به ورزش و سلامت تن و روان برای حفظ سلامت و نشاط افراد ضروریست، پایبندی به اصول اخلاقی و تربیتی و پرستشای همه علوم و فنون است، آشنایی با ادبیات و فرهنگ جامعه نیز، برای کلیه رشته‌ها، لازم و ضروری است.

با امید به اینکه این اثر در پاسخ‌گویی به سؤالات دانشجویان رشته‌های مختلف تحصیلی در زمینه ادبیات راهگشا باشد.

لیلا عدل پرور